

ונחלקו חכמים היכן התקין רבן יוחנן בן זכאי לתקוע אחר החורבן.

א. לדעת תנא קמא – כל מקום שיש בו ביי"ד של עשרים ושלושה, בין שהיו קבועים שם, ובין שנתאספו שם באקראי, תוקעים בו בראש השנה שחל בשבת.

ב. ולדעת אמרו לו – אין תוקעים בראש השנה שחל בשבת אלא בבי"ד קבוע של עשרים ושלושה.

ג. ולדעת רבי אליעזר – אין תוקעים בראש השנה שחל בשבת אלא במקום סנהדרין גדולה של שבעים ואחד.

חילוקים בין ירושלים ליבנה

נתבאר, שבזמן שבית המקדש היה קיים, כשחל ראש השנה בשבת, היו תוקעים רק במקדש, ולאחר החורבן התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהיו תוקעים במקום הסנהדרין ביבנה.

ומבואר שכשהתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהיו תוקעים ביבנה לא התקין שיהיה הדבר ממש כמו במקדש והיה חילוק בין זה לזה.

א. החילוק המפורש במשנתנו.

בירושלים לא רק בבי"ד היו תוקעים, אלא גם במקומות שהתקיימו בהם ארבעת התנאים הבאים^א. (א) רואים את ירושלים [ואינם בעמק שממנו אינם רואים]. (ב) שומעים את תקיעת ירושלים [ואינם בראש ההר]. (ג) קרובים לירושלים בתוך התחום. (ד) ויכולים לבוא [שאין הפסק נהר]. אבל ביבנה לא היו תוקעים אלא בבי"ד בלבד.

דף ל'

ב. החילוק שרמזה לו המשנה.

^א בתחילת המשנה פירש רש"י, שרק במקדש עצמו היו תוקעים, ואפילו בירושלים עצמה לא היו תוקעים. ובסוף המשנה פירש, שהיו תוקעים אף סביבות ירושלים. והנה מדברי תוסי' מבואר, שתחילת המשנה בזמן הבית, וסוף המשנה לאחר החורבן, ומשמע מדבריהם, שאחר החורבן, אף שגלתה סנהדרין ליבנה, לא בטלו גדולת ירושלים לענין התקיעה, ועדיין היו תוקעים בה, ולא זו בלבד שלא בטלו גדולת ירושלים, אלא אף הוסיפו לה גדולה, שבזמן הבית היו תוקעים רק במקדש, ולאחר חורבן תוקעים אפילו סביבות ירושלים. וביבנה תוקעים בפני בי"ד בלבד. אכן רש"י כתב בפירוש, שגם סוף המשנה מדבר בירושלים בעודה בבניינה. ושמה חזר בו מפירושו מתחילת המשנה, ואמר, שבזמן הבית היו תוקעים גם סביבות ירושלים, ולא רק במקדש עצמו. ויל"ע בדבר. ועיי' מהרש"א.